

Izhaja

vsak torek in petek z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu „Mira“ v Celovcu, Pavličeva ulica št. 7.

Osebni pogovor od 10. do 11. ure predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

MIRA

Velja

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

Upravništvo „Mira“ v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Za inserate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste vsakokrat.

Glasilo koroških Slovencev

Leto XXVIII.

V Celovcu, 31. sušca 1909.

Štev. 16.

In zmaga je naša.

Pomerili smo se zopet enkrat, nasprotniki z vse mogočimi, tudi nepostavnimi sredstvi, mi z mečem pravice in resnice, in prodirali smo čete nasprotnikov zmagonosno. Z izidom deželnozborskih volitev smemo biti najbolj zadovoljni Slovenci. Naša organizacija se je obnesla izborna, volilci naše stranke kot junaki, da so nasprotniki zmajevali z glavami in da njihove zmage to pot niso bile pijanosti polne. Nemškonalionalni stranki smo zadali prvič res hud udarec. Prvič smo resno udarili v splošni skupini po trohlem deblu nemškonalionalne stranke, in drevo se je začelo majati, stranka rušiti.

Zmaga Metnica proti Grafenauerju pomeni za nemškonalionalno stranko poraz, naš poraz pa za nas — zmago. Že v prvem naskoku je dobil Grafenauer največ glasov, ne samo proti Metnici in Lukasu, ampak sploh v celi deželi noben drug kandidat ni dosegel števila Grafenauerjevih glasov, vključno temu, da noben drug volilni okraj ni tako krivično sestavljen, kakor ravno ta. V drugem naskoku je število naših volilcev vključno skrajno slabim potom, ker je zapadel nov sneg, naraslo še za 1000 glasov in je Grafenauer dobil 6042 glasov, Metnic 7732; porazila nas pa ni nemškonalionalna stranka, ampak le združena moč nemških nacionalcev in socialnih demokratov. Gnili, ošabni nacionalizem je moral stopiti doli s hvalisanega prestola in beračiti pri socialnih demokratih za glasove proti kapitalistu. Socialni demokrati so na povelje na celi črti volili kapitalista, advokata, plemenitaša nasprotnika delavstva. Iz tega spoznamo, da je vse, kar govorijo socialni demokrati proti kapitalistom, tovarnarjem, plemenitašem itd. samo sleparstvo. Tako je izvoljen namestnik deželnega glavarja koroškega, vitez pl. Metnic, le s pomočjo socialdemokratskih glasov.

Vsaka krivica mora biti enkrat kaznovana. Nemškonalionalni poslanci so zvarili deželnozborski volilni red tako, da morajo slovensko manjšino povsod, kjer je le še mogoče, preglasovati. Zato so vrinili v pretežno slovenski volilni okraj na Spodnjem Koroškem tudi mesto Celovec, da bi

štiritisoč celovških „purgarjev“ vdušilo slovenske kmete in delavce. To pot se jim je že začelo utepati. Le socialna demokracija je še rešila nemškonalionalno stranko sramote, da bi zastopal v splošni skupini mesto Celovec slovenski poslanec, „der Hetzslavene Grafenauer“, kakor so ga proglašali po Celovcu nečedni lepaki nasprotnikov. Tudi povsod drugod smo napredovali. Grafenauerjev mandat **Železna Kapla—Pliberk** je tako siguren, da se za Grafenauerja za to skupino sploh ni mnogo agitiralo in da so mnogi našinci že vnaprej izjavili, da ne gredo volit, češ da so volili že dvakrat, Grafenauer je pa v kmečki skupini popolnoma varen. V volilnem okraju **Velikovec—Dobrlavas** je bil izvoljen z veliko večino **Ellersdorfer**, vključno temu, da so nasprotniki lovili slepe miši s tem, da so proglašali nasprotnega kandidata za neodvisnega, agrarnega kandidata, ki pa se je nekaj dni pred volitvijo sam razkrinkal kot kandidata nemškonalionalne stranke, ki se sramuje svojega pravega imena. Drugod je podlegla naša stranka s častnimi manjšinami. Socialni demokrati z uspehi ne morejo biti zadovoljni. Sicer so dobili enega poslanca, pa le po zaslugi nemških nacionalcev, ki so jim iz hvaležnosti za pomoč milostno prepustili v splošni skupini **Beljak—Rožek Eicha**, čeravno je dobil nemški nacionalcec pri glavni volitvi več glasov. Splošno smo opazovali, da rdečkarjem, tem delavskim in narodnim izdajalcem, na Koroškem ne gre žito v klasje, ker so po zadnjih državnozborskih volitvah celo nazadovali. Tudi nemški krščanski socialci niso dosegli pričakovanih uspehov. Celo nazadovali so, ker so izgubili poslanca **Weissa** in ohranili le mandata v **Labudski dolini**. Mi se temu ne čudimo. Stranka, ki sloni bolj na taktiki, nego na načelih, ne more prodirati. Krščanski socialci se ne upajo na dan s krščanskim načelom, v narodnem vprašanju bi radi sedeli na dveh stolih, a zidajo s tem le most, po katerem njihovi lastni pristaši stopajo v nasprotni tabor.

To so uspehi in neuspehi raznih strank. Mi smo se borili častno. Največjo pohvalo v tej borbi zaslužijo slovenski volilci po visokih gorah, ki se niso ustrašili najslabših potov in hudih na-

porov tudi trikrat ne in so tako dokazali, da so politično zreli. Slava jim! Živela naša poslanca **Grafenauer** in **Ellersdorfer**!

Volilne laži.

Pred vsakimi volitvami si izmislijo nemškutarji razne neverjetne budalosti, s katerimi lovijo nevedne volilce. Naši ljudje bi si morali enkrat za vselej zapomniti, da nemčurju pred volitvami ne smejo ničesar verjeti. Že v zadnji številki smo poročali o velikanski raci nasprotnikov, da so Kranjci dali Srbom 20 milijonov kron, da se bodo Srbi lahko vojskovali in morili naše ljudi. Sinčevaški nemškutarji so pa raznesli vest, da bo naredil vojsko s Srbi poslanec Grafenauer. Ko je g. Smodej iz Celovca omenil na zborovanju v Globasnici to izmišljotino, so vsi poslušalci prasnili v smeh, ker budalost nemškutarjev, da bi mogel narediti vojsko en sam poslanec, je vendar za političnega otroka malo predebela. Urednik lažnivega kljukca „Štajerca“, Linhart, bi bil slovenske volilce v Šmarjeti v Rožu tudi rad nafarbal, da so Kranjci posodili Srbom 12 milijonov za vojsko. Udrihal je kolikor mogoče tudi po tistih duhovnikih in advokatih, ki se potegujejo za naše pravice; pravil je, kako slabo da gospodarijo Kranjci v deželnem zboru. Seveda mu zavedni volilci niso šli na lim, ampak so odgovorili s krepkimi „živio-klici“. Od vseh strani so mu ugovarjali, in moral je odkuriti z borovelskimi purgarji vred v Borovlje z dolgim nosom. Kake laži so širili o Grafenauerju po Prevaljah in Guštanju, smo že za časa najljutejšega volilnega boja poročali. Zanima nas le še to, da je v Guštanju znana bajka, da je „fortschrittlich“ in „deutsch-freiheitlich gesinnt“ Grafenauerjev protikandidat prevaljski župan **Pristov** baje iskal v Celovcu Grafenauerja, ki pa naj bi bil zbežal. Nekdo nam je pravil, da mu je to bajko sporočil sam **Pristov**. Glejte, glejte! Junak, kakor je bil vedno poslanec Grafenauer, ki ga osamljenega v deželnem zboru ni bilo še nikdar strah pred nasprotniki, ki gre v sredo med nasprotnike, kjer in kadar je treba, naj bi naenkrat zbežal pod klopi pred kakim **Pristovom**!

Podlistek.

Ob okencu je slonela.

(Po Z. priobčil Primož Lužnik na Poljani.)

Ko bi dekleta vedela,
da so godci za slovo,
bi ja kné plesala,
se milo jokala.

Na večer je bilo. V mestecu T. je slonela Amalija pozno v noč ob okencu svoje temne sobice. Nepremično je zrla na velikomestno vrvenje in norenje. Neštevilne množice so hitele po ulicah v raznih oblekah. Tupatam se je slišala godba, tuljenje in rogoviljenje, hripavi glasovi pijancev, bogokletno vpitje socialistov. Pijano, nervozno veselje, nemirno drhtenje strastnih zadoščenj je obvladalo ljudi.

In Amalija je slonela ob okencu vsa zamišljena. . . Zdaj pa zdaj je morala z robcem obrišati šipo, katero je nadihala s slabotno sapo. Vstajali so ji spomini iz lanskega pusta, ko se je še sama udeleževala vseh teh razveseljevanj.

Lani je imela še ljubo mater, katera jo je vedno svarila: „Amalija, ne hodi na ples; Amalija doma ostani, — Amalija varuj se noči, noč ima svojo moč!“

Tako je skrbna mati govorila dan na dan lanske predpust. Ali Amalija ni ubogala, temveč hodila na ples, ker doma ni marala čepeti in se ni bala. Letos je vse drugače. Mamice ni več, da bi jo svarila. Spravila jo je bila naduha. Ni

dolgo, odkar počiva v grobu. Amalija zahaja pogostoma na pokopališče. Z blagoslovljeno vođo kropi materino gomilo in jo napaja z vročimi solzami. Kako rada bi še imela mater, kako rada bi jo poslušala. . . Pa ni je več — mamice. . .

Pustni večer je, pustna noč. Vrhunec norosti in greha. Amalija je še ta dan klečala na gomili svoje mamice. . . Oh, kam naj gre? Saj ji je vse pusto in prazno. Poskusila bi morebiti iti v veselo družbo, da pozabi svoje gorje. . . Ne! Tega ne bo storila nikdar. Predobro ve, da se otožno srce počuti še bolj nesrečno, ako je v taki družbi. Takemu srcu je treba miru in ne posvetnega hruma in šuma. . .

Ob okencu je slonela. Nemo je upirala pogled na te množice in poulično druhanje.

Pomilovala je ta nesrečna bitja, ki iščejo in navidezno najdejo svojo srečo v poganskih razveseljevanjih. Milo ji je bilo pri srcu, milo posebno tedaj, če je zapazila med gnečo kako lahkomiselno mlado, lepo deklo. . . Prihajalo ji je na misel: Morebiti nima matere tukaj v mestu in je zato prosta. Lahko pa, da matere ne poslušala, kakor je ni poslušala ona — Amalija. . . Vest jo je zapekla, in oko se ji je porosilo, misel je zbežala k materi in tudi srce je bilo pri nji.

Ob okencu je slonela pozno v noč. . . Razuzdanosti so se množile, ker se je bližala polnoč. Posodo pustnega veselja je treba izprazniti do dna. . . Drugi dan je pepelnica. Za pust je treba čakati, še celo dolgo leto. Amalija ni mogla več vsega gledati, kar se je godilo po ulici. . . Zapustila je svoje okence. Potegnila je z blede roko zagrinjalo počez, stopila k postelji, zdrknila na

kolena in molila — za svojo mater. Z rokami si je zakrila svoje nekdanje cvetoče obličje. Molila je pozno v noč — za svoje lahkomiselne tovarišice — in za vse. . .

Črez nekaj časa je nastalo vpitje po ulicah. Iz radovednosti je nepremišljeno skočila k oknu. Kaj je videla? Strašen prizor. Pretep je bil. Kri je tekla. Kletvice in umazane besede so se slišale. Redarji so prihiteli in povezali nekaj žensk in moških ter jih odvedli.

Ob okencu je slonela — Amalija pozno v noč in jokala. . . Ko so se bile ulice za nekaj časa spraznile, je legla k počitku. Očes ni mogla zatisniti, — bolela jo je glava, pa tako hudo kakor bi ji kdo zabijal z žrebli. Spomnila se je matere in si rekla: „Bodi to za mojo nepokorščino“. Proti jutru je zadremala. Kmalu se je oglasil zvon iz bližnje cerkvice ter vabil zemljane k Bogu in pokori.

Amalija je že dalje časa rada zahajala v cerkev in tam iskala tolažbe, — in jo res tudi našla. Spomnila se je pač vedno, da je tudi njena mati pridno zahajala v cerkev, in tam molila za svojo nepokorno hčer. Odkar je mati mrtva, ni minil dan, da ne bi šla v cerkev molit za svojo mater in tolažit svoje žalostno srce.

Danes je pepelnica. Prišlo je mnogo ljudi k božji službi. Duhovnik je po opravljenem svetem opravilu pokleknil in si potrosil pepela na glavo, potem pa ga delil vernikom, ki so pristopili in pokleknili k oltarju. Prišel je svečenik do Amalije. Pogledala mu je nehote v resen obraz in prestrašila se je pri besedah, ki jih je govoril: „Spomni se človek, da si prah in se povrneš v prah.“

Volilno gibanje.

Razmerje glasov v splošni skupini Celovec-Velikovec-Dobrlavas-Pliberk-zelezna Kapla

dne 24. sušca in pri ožji volitvi 27. sušca 1909.

Občine:	Glavna volitev:			Ožja volitev:	
	Grafenauer	pl. Metnitz	Lukas	Grafenauer	pl. Metnitz
Jezerko	173	2	—	179	—
Bela	291	46	4	336	51
Železna Kapla	23	126	21	31	143
Prevalje	219	54	294	259	238
Libeliče	157	17	9	170	10
Žvabek	83	—	—	90	—
Tolstivrh	167	4	10	181	12
Kotlje	80	4	5	89	9
Možica	85	196	86	92	278
Črna	95	115	76	127	174
Guštanj	24	27	167	55	133
Pliberk	31	117	6	39	134
Libuče	220	27	19	237	47
Blato	209	13	3	250	15
Šmihel	275	7	6	295	12
Št. Danijel	129	2	—	133	4
Dobrlavas	141	92	30	189	150
Globasnica	121	27	7	142	56
Žitaravas	105	132	—	132	154
Škocijan	140	12	24	145	18
Rekarjavas	116	36	17	150	55
Galicija	50	31	—	74	41
Velikovec	64	164	75	76	252
Djekše	142	1	22	178	10
Grebinj	197	72	42	273	133
Pustrica	30	37	3	25	35
Ruda	84	61	15	103	77
Št. Peter	98	11	—	111	31
Tinje	21	14	4	17	45
Važenberk	52	31	7	96	90
Vovbre	49	54	3	73	82
Škofiče	115	2	9	164	8
Hodiše	97	17	7	131	32
Zg. Vesca	48	3	1	60	6
Bilčovs	107	4	2	123	8
Kotmaraves	66	115	3	78	122
Žihpolje	22	95	20	29	127
Vetrinj	47	58	70	51	135
Otok	48	34	4	55	49
Dholica	46	53	26	54	87
Poreče	31	50	33	37	100
Kriva Vrba	22	55	11	16	63
Šmartin	57	37	47	59	54
Žrelc	64	77	8	87	86
Radiše	66	34	—	75	33
Medgorje	43	25	5	62	55
Grabštanj	52	112	27	57	160
Pokrče	12	61	20	16	104
Št. Peter pri Celovcu	7	43	197	9	189
Gospa Sveta	56	79	28	80	99
Trdnjavas	14	35	5	16	45
Otmanje	17	45	—	23	56
Št. Tomaž	27	155	5	26	175
Anabihl	12	148	70	24	198
Št. Rupert	36	83	480	43	392
Blatograd	7	136	4	5	172
Lendorf	10	43	41	6	89
St. Peter am Bichl	6	37	8	7	52
Tigrče	7	57	—	8	67
Ponfeld	8	39	—	10	51
Celovec	275	1745	480	290	2481

Rezultat volitev v kmečki skupini.

Celovška okolica-Borovlje:

Janez Strukl	722
Anton Freithofnig (kršč. soc.)	734
Anton Wieser (nemški nac.)	1359
Franc Kiršner (nemški nac.)	1370
Izvoljena sta Kiršner in Wieser.	

Trg:

Franc Huber (n. n.)	488
Janez Freithofnig (kršč. soc.)	287
Izvoljen Huber.	

Št. Vid-Svinec:

Alojzij Pirker (n. n.)	477
Jožef Kassl (kršč. soc.)	68
Izvoljen Pirker.	

Breže-Staridvor-Krka:

Alojzij Hönliger (n. n.)	528
Herman Gruber (kršč. soc.)	168
Izvoljen Hönliger.	

Velikovec-Dobrlavas:

Florijan Ellersdorfer	748
Jakob Rösch (n. nac.)	523
Izvoljen Ellersdorfer.	

Pliberk-Železna Kapla:

Franc Grafenauer	872
Leopold Pristou (n. n.)	277
Izvoljen Grafenauer.	

Volšperk-Št. Lenart-Št. Pavel:

Jožef Krampl (kršč. soc.)	1420
Konrad Walcher (kršč. soc.)	1364
Adolf Domaingo (n. n.)	765
Janez Rink (n. n.)	741
Izvoljena Krampl in Walcher.	

Beljak-Paternion-Rožek:

Janez Vošpernik	774
Janez Hernler (kršč. soc.)	850
Janez Gailer (n. n.)	1096
Ignac Breitegger (n. n.)	1164
Izvoljena Gailer in Breitegger.	

Trbiž-Podkloster:

Šimen Michor (n. n.)	388
Jožef Skrbina	221
Izvoljen Michor.	

Šmohor-Kotiče:

Dr. Viktor Waldner (n. n.)	776
Adam Kofler (kršč. soc.)	557
Izvoljen Waldner.	

Špital-Greifenburg-Winklern:

Karol Kapeller (n. n.)	793
Gabriel Weiss (kršč. soc.)	764
Izvoljen Kapeller.	

Sovodje-Milštat-Zg. Bela:

Janez Hofer (n. n.)	706
Janez Hofer (kršč. soc.)	479
Izvoljen Hofer (n. n.)	

Koroške novice.

Dobrlavas. (Volilni shod za zaprtimi durmi.) Nemčurski kandidat Reš in njegov neolčljivi spremljevalec Šumi sta se tudi pri nas oglasila. Ker nas je zanimalo, kaj nam bo „neodvisni“ kmečki kandidat povedal, smo ga rado vedneži želeli slišati govoriti. Toda, čujte, zabranili so nam vstop, češ zborovanje je le za volilce tretje skupine. Po nesreči smo pa tudi mi nekateri imeli pravico voliti v tretji skupini, in tako smo tudi mi imeli izredno čast, poslušati govoriti Reša, „slavnega agrarca“. Kaj sta pred nami vse govorila kandidat in njegov „komentar“ Šumi, je cenjenim bralcem že znano iz poročil iz drugih krajev, kjer sta se „neodvisna agrarca“ povsod mudila. Po vsakem drugem stavku sta poudarjala, da je kandidat popolnoma neodvisen od vsake stranke, postavljen od samih kmetov (?). Vsak treznomisleči je moral spoznati, da so „agrarci“ samo nova firma za „Bauernfängerei“. „Zeleni“ so zdaj razkrinkani. Na njegovih zborovanjih Röscha povsod spremljajo nemškonacionalni učitelji, in ti vendar niso agrarci. — Odgovoril je Röschu domači gospod kaplan. Izrazil je svoje prepričanje, da je kandidat pristaš „napredne“ stranke, katera ima zdaj večino v deželnem zboru in zna tako čudovito imenitno gospodariti. Vkljub temu izvajanju se je upal pričujoči doktor Metnic trditi, da se je tekom njegovega delovanja v deželnem zboru kmetu veliko (?) pomagalo. Če nič drugega, zapomnili si bomo od tega zborovanja, da so nam branili naši učitelji vstop. Gotovo so se bali, da bi jim utegnili nekateri brati poštene levite. Kdor ljubi resnico, temu se ni treba bati nasprotnikov. Ali je Grafenauer še kdaj komu zabranjeval vstop k svojim zborovanjem? Če želijo cenjeni čitatelji slišati, kako so naši nasprotniki agitirali, jim povemo, da se je upal eden izmed nasprotnikov našemu volilcu poseči z roko v žep po glasovnico, da zve, kateremu poslancu je dal svoj glas. Nečuvno!

Žitaravas. (Volilni shod liberalcev.) Ker smo imeli sedaj precej resen čas, dobile so tudi ponižni Sajfricovi slugi svojega misijonarja, da jih potrdi v dobrem in pripravi za novo zeleno kraljestvo. Srečo je imelo ta shod poslušati 60 „agrarcov“, in sicer 20 Miklavčevih hlapcev, 20 drugih delavcev in 17 posestnikov, no in pa trije učitelji. Zamaknjeno so poslušali, ko jim je gosp. Šumi govoril o nekdanjih vitezih grajščakih (prednikih Metnicovih!), kako so stiskali kmete. (Sedaj pa jih smemo voliti v deželni zbor.) In da bi takih čarljivih besedi ne bili deležni „ta črni“, otvorili so shod eno uro prej, kakor je bilo naznanjeno na vabilih; ali Šumi je obračal, in mi smo obrnili, in nad trideset naših kmetov in kmetskih sinov se prikaže med strmečo zbornico. Ker pa so bili na čelu naš župnik veleč. gospod Weiß, se je g. Šumiju začelo kar črno delati pred očmi in začel je udrihati po liberalcih in njih gospodarstvu. Omenil je med drugim krivični volilni red za deželni zbor, izjavil je, da je slabih cen žitu in živini zadnji čas krivo liberalno go-

Vrhunec slepomišja pa si je dovolil ribniški župan L. Walcher, ki je pripovedoval 25. t. m. v Reaunčnikovi gostilni v Hodišah sledečo Pavlihovo: Volilni komisar v Ribnici, baje neki davkarski uradnik iz Ljubljane, mu je baje pripovedoval čudno zgodnico. Grafenauer je bojda obljubil volilcem v svojem volilnem okraju, da jim ne bo več treba plačevati zemljiškega davka, če volijo njega; po pretečenem četrtletju pa da so prišli volilci k istemu davkarju v Ljubljano in so mu pokazali opominjevalne listke, davka pa da niso hoteli plačati!!

Za šalo in kratek čas je ta dogodbica predolgočasna in premalo dahovita. Zato menimo, da jo naj pograbijo državni pravdniki tako resno, kakor resno jo je pripovedoval ribniški župan, da mu bo v prihodnje prešlo, širiti take neresnice o našem kandidatu. Sploh so se v sedanji volilni dobi zelo odlikovali nemškonacionalni župani po slovenskih krajih, kakor na pr. žihpoljski župan Lučovnik, o katerem pričakujemo, da bo vse tiste reči, ki jih je govoril pred ljudmi zoper Slovence, objavil tudi v kakem listu, da ga bomo mogli zgrabiti. Če ga sedaj zgrabimo, bo vse utajil. Torej le korajžo, g. Lučovnik, če se vam ni treba bati resnice! Šumi in njegovi agitatorji pa so vedeli povedati, da naj kmetje volijo kmeta Reša, ki so ga postavili kmetje (kakor na pr. g. potovalni učitelj Šumi), ne pa Ellersdorferja, ki ni kmet, ampak „mlinar“ in so ga postavili v „mestu“ Celovcu le duhovniki in dohtarji. G. Šumi ne bo menda v zemljepisju preveč dobro podkovan, ker ne ve, da je bil Reš tudi v „mestu“ Velikovcu postavljen za kandidata. Kmetje-zaupniki, ki ste se na zaupnem shodu v Celovcu navdušeno in soglasno izrekli za Ellersdorferjevo kandidaturo, ste potemtakem sami visokoštudirani gospodje, sami fajmoštri in advokati, ker vedo Šumijevo priganjači pripovedovati, da so Ellersdorferja postavili za kandidata sami „farji in dohtarji.“ Nas res veseli, da imamo v svoji stranki tako izobražene kmete, da jih zamenjujejo celo z advokati. Ker so izobraženi (ne „fortšritlih“) kmetje v naši stranki, zato se tudi prav nič ne čudimo, da se nemškutarji in nacionalci z nami že ne morejo več drugače boriti nego s pomočjo bajk in laži. Bojijo se nas, in nas to veseli. Takšen strah imajo, da so začeli že celo s prošnjami. Tako je dobil na pr. šmarješki g. provizor od važenberskega občinskega urada uradno pismo z občinskim pečatom in podpisom Fr. Jelen prošnjo, naj vendar nikar ne agitira proti Rešu, češ, da bi bila sramota za občino, če bi v važenberski občini ne glasovali za Reša. Saj ga ni postavila občina za kandidata, ampak nemški nacionalci, ki so si doli nadeli firmo „agrarci“.

Na tak način se je borila nasprotna stranka proti krščanski slovenski stranki. Zvijaje, laži, celo prošnje, nekaj dozda nezasižanega pri nasprotnikih, vse to naj bi pomagalo nemškutarji, da še enkrat zajaše političnega konjička. Dani se na Koroškem, in Slovenci s svojo staro pravdo za resnico in pravico stopamo počasi, pa sigurno na dan. In zmagovali bomo, dokler zmaga na celi črti ne bo popolna!

Odstopila je in dala prostor drugim ter se vrnila v klop. Globoko so ji segle v srce besede: Prah si in v prah se boš povrnil... Oh, oh, moja mati, moja ljuba mamica, ki je lani še šla v pepel, je letos že v grobu. Bog ve, kdaj bom šla tudi jaz za njo? Ves dan se je počutila slabo. No, tako hudo še ne bo; toda danes je sredo. Ob sredah je v zadnjem času hodila navadno k zakramentom. Tudi danes je šla. Saj je dobivala v njih toliko tolažbe, da se je čutila dovolj močno, prenašati svoje gorje.

Proti večeru ji je bilo vedno huje. Šla je zgodaj v postelj. Toda hotelo jo je skoraj zadušiti, ko je legla. Naslonila se je na vzglavje. Ni pomagalo. Vstala je, tresoč se od mraza, oblekla se ter sedla v naslonjač. Pri oknu je slonela... in zaspala... spala je... trdno spala...

Drugo jutro so jo našli mrtvo v naslonjaču pri oknu... Med belimi prstki je držala rožni venec. Okoli vratu je imela svetinjo Matere božje, ki ji jo je podarila mamica na smrtni postelji.

Amalija, sedaj si pri mamici...

Smešnice.

Gospa (gredoča iz prodajalnice): „Ha, te trgovce je treba poznati! Tri krone sem mu odbila!“ — Trgovec (sam zase): „Te gospe je treba poznati! Šest kron sem več cenil, tri je odbila, imam še tri dobička!“

Berač: „Prosim, ko bi imeli par starih čevljev!“ — Gospod: „Nimam nič starih, same nove.“ — Berač: „O le dajte jih, saj nove še rajši vzamem.“

spodarstvo od leta 1870. sem; zabavljaj čez šole, da imajo premalo gospodarskega pouka; omenil je, da gre denar ves na Zgornje Koroško, Slovenci pa ne dobijo ničesar. Izjavil je, naj spoštujemo svoj narod, naj gospodarji, kakor on, pridno pošiljajo svoje ljudi v cerkev in jih navajajo k molitvi itd. Skratka, Šumi se je od nas in od „Mira“ naučil marsikaj. Umevno je torej, da mu ob koncu govora nihče izmed liberalcev ni ploskal in da je predsednik hotel shod takoj zaključiti, le ko so ga župnik Weiß opomnili, da jim je obljubil besedo, in ko so potem v krepkih besedah zavrnilo Šumija, se je marsikateri nemškutar globoko oddahnil, ko je govornik dokazal, da g. Šumi sam ni nič boljši nego nacionalci, da ga je strah, ker je otvoril shod prej kakor je bil naznanjen, da je on sam prav pridno podpiral nasprotno stranko itd. Konec je bil ta, da smo zaklicali Ellersdorferju „živio!“ in da se je na Reša čisto pozabilo, ker ni imel korajže, priti med nas.

Št. Danijel. (Volitve.) Vkljub neugodnemu vremenu in skrajno slabim potom je bila pri nas udeležba v splošni skupini jako dobra. Pri prvi volitvi znašala je 90%, pri ožji volitvi pa 92%. To priča, da se ljudstvo za volitve vedno bolj zanima, in če trdnjava nemškega liberalizma zdaj še ni padla, maja se, in padla bo gotovo pri drugem naskoku. Da smo zdaj propadli, ne navdaja nas z žalostjo in obupom, ampak le s ponosom. Zakaj spoznali smo, da nas ni malo in da je naša moč taka, da se celo mesto Celovec pred nami trese. Naš sedanji poraz vzbuja v nas le nove moči in nam daje gotovo upanje na prihodnjo zmago. Krivica obstati ne more! — Seveda je tudi pri nas pricapljal nekaj siromakov s svojimi glasovnicami za bogataša Metnica; zaželelo se jim je gotovo po njegovem denarju. Najdejo se pač povsod ljudje suženjske narave, ki ponižno lazijo za nemško gospodo in imajo za posebno čast, če morejo tuji gospodi pete lizati. In če bi tem ljudem za kandidata postavil moža iz nemške slame, pa bi mu dejal frak okoli in cilindar na glavo in bi jim rekel: „Volite ga poslanecem“, pa ga bodo volili. Ima pač prav ljudstvo, ki pravi: Bog daj norcem pamet!

Gospodarske stvari.

Gospodinjstvo in alkohol.

(Konec.)

Potrebe človekove lahko razdelimo v tri skupine. 1. V take, ki jih zahteva narava vsakega človeka. To so: jed, pijača, obleka kot varstvo proti mrazu.

2. So potrebe, ki jih zahteva življenje v družbi. Od drugih ljudi se v glavnih rečeh ne smeš in ne moreš ločiti; sicer ti ni obstanka. Živel bi navsezadnje človek tudi, ko bi stanoval v kaki votlini ali medvedovem brlogu; oblačil bi se lahko tudi v same kože, toda to ne gre v družbi. Pamet sama ga sili, da se izpopolnjuje tudi v telesnem oziru. In kar je tisočletna omika izumila in se splošno rabi, tega ne smemo zametavati. Nositi se moraš kot drugi, jesti kot drugi, stanovati kot drugi; sicer te vse zavidi in gleda po strani kot čudaka.

3. Namišljene potrebe. Ko bi ljudje samo to uživali, kar jim je po naravi in družbi res treba, bi imeli boljših časov. A človek si dela večkrat potrebe sam in troši po nepotrebem. Vse take stroške imenujemo razkošje. Pri jedi, posebno pa pri pijači, pri obleki, največ pa pri raznih zabavah se šopiri razkošje. Bogatejši sloji gredu tu s slabim zgledom naprej; za njimi capljajo drugi. Takorekoč vsak ima svoje razkošje, če ne drugega, vendar gotovo: nepotrebno pijačo, tobak in obleko. (Glej o tem več „Društveni govornik“ I. 1908. Ljubljana, Katoliška Bukvarna.)

V ubožnih družinah so izdatki za razkošje le na škodo resničnih potreb: hrane, obleke, stanovanja. Izdatki za alkohol so v prvi vrsti potrata, razkošje in sicer zelo škodljivo razkošje, ki igra žalibog primeroma veliko ulogo v letnem računu slovenskega delavca, mnogege kmeta in rokodelca, to pa vsled vladajočih pivskih razvad in vsled predsodkov o namišljenih dobrih lastnostih alkohola.

Primerjajmo letni račun ameriškega in evropskega delavca!

Znano je, da se je zajedel v Zedinjenih državah severoameriških boj proti pijančevanju že globoko v mase ljudstva, zato pa je tudi že porodil sadov, ki nas navdajajo z veselimi pogumom; v naših srednjeevropskih pokrajinah pa se je boj proti alkoholu šele začel.

Štatični delavski urad v Vašingtonu je preiskaval gospodarske razmere ameriških delavcev in predelal gospodinjstve podatke od 2567 družin.

Poprečni dohodki ene družine znašajo v Ameriki na leto 3903 K.

Od teh izda vsaka družina:

za alkohol	64 K = 1.64 %
za stanovanje	515 „ = 13.14 %
za obleko	556 „ = 14.24 %
za hrano	1688 „ = 43.15 %
za vse drugo (izobrazba, cerkev, razvedrilo, zdravje)	1081 „ = 27.83 %

Sedaj pa primerjajmo s tem, kako gospodinjijo delavske družine na Nemškem, ki živijo podobno kot naše, le da je pri nas marsikje še mnogo slabše. Štatični urad berlinskega mesta je sestavil za l. 1903. naslednje podatke od 115 družin z 2 osebama (letni dohodek 1980 K) ter od 231 družin po 4 osebe (letni dohodek 2153 K).

Družine z 2 osebama in 1980 K dohodka so izdale poprečno:

za alkohol	10 %
za stanovanje	21 %
za obleko	8 %
za hrano	38 %
za vse drugo	23 %

Družine s 4 osebami in 2153 K na leto pa so izdale:

za alkohol	8 %
za stanovanje	20 %
za obleko	8 %
za hrano	45 %
za vse drugo	19 %

Kaj nam kažejo, česa nas učijo te številke?

1. Da je gospodarsko stališče ameriškega delavca — četudi je življenje v severni Ameriki zelo drago — vendar le veliko ugodnejše od stališča evropskega delavca; ameriški delavec ima približni letni dohodek 3903 K, evropski pa le 1980 do 2153 K.

2. Vidimo, da izda ameriški delavec za alkohol le poprečno 1.64 % od vseh svojih dohodkov, zato pa mu ostane toliko več za drugo koristno porabo: za zavarovanje, za organizacijo po društvi, za knjige in časnike, za poučne izlete in počitnice.

V primeri z ameriški podatki nas napolnjujejo številke, ki kažejo razmere domačih delavcev le z žalostjo.

Ne samo da je povprečni letni dohodek za polovico manjši, pa kar je še huje, še od tega pičlega zaslužka zapravi naš delavec pri družini z 2 osebama celih 10 % za alkoholne pijače, torej več nego za obleko, polovico izdatkov za stanovanje, četrtinko tega, kar potrebuje za hrano. Očitno je, da pri tako omejenih dohodkih, ko nimata 2 osebi niti 2 K na dan za hrano, nikakor ne more prihajati v grlo alkohol drugače, kot le na stroške drugih najpotrebnejših življenskih zahtev.

Družina se slabo redi, slabeje oblači, slabeje stanuje, samo zato, ker smatra izdatke za alkohol za neizogibno potrebne.

H koncu pogledjmo še, kakšna zveza obstoji med uživanjem alkohola in med skrbjo za stanovanje.

Da stanovanje mogočno vpliva na zdravje svojih stanovalcev, ve vsakdo. Stanovanje, ki nima dovolj zraka, svetlobe in solnca, ni zdravo. Jetika si išče svojih žrtev najbolj po temnih, zaduhlih, vlažnih stanovanjih.

Te razmere je preiskavalo delavsko tajništvo v Norimberku in prišlo do spoznanja, da delavec, ki more pije, ne more spraviti skupaj potrebnega drobiža za zdravo stanovanje.

Le pogledjmo sledečo tabelo!

Imamo 8 poljubno izbranih delavskih družin z različnimi dohodki in izdatki.

Družina	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
Dohodki ¹	1410	1059	1482	1472	1845	1572	1355	1228
Izdatki:								
za alkohol	4.24%	12%	12%	13%	14%	18%	21%	24%
za stanovanje	28.83%	20%	8%	14%	13%	12%	13%	10%
za hrano	37.51%	41%	35%	40%	41%	40%	36%	43%
za vse drugo	34.42%	27%	45%	33%	32%	30%	29%	23%

Kaj vidimo? Kolikor večji so pri posameznih družinah izdatki za alkohol, toliko manjši so stroški za stanovanje. Prva družina, ki zažene samo 4 % svojega zaslužka špiritovemu molohu v žrelo, da za stanovanje celih 28 % svojih dohodkov. Zadnja družina pa, ki zapravi celo četrtinko vseh dohodkov za pijačo, more dati za stanovanje le deseti njihov del. — Kako zanimivo in koristno bi bilo, ko bi tudi pri nas hoteli nekateri žrtvovati nekoliko časa in truda ter bi nabirali podobnih podatkov o dohodkih in stroških za razne reči med ljudstvom.

Številke bi odprle mnogim ljudem, tudi mnogim — izobražencem, ki so doslej gluhi za boj proti alkoholu, oči, ker bi spoznali, kakšna grozna kuga je alkohol za ljudstvo.

Fr. Pengov.

¹ Dohodki so računjeni v markah (denar nemške države, ki velja okrog K 1:20).

Politične vesti.

Vojske ne bo.

Kraljevič Juri se je odpovedal srbskemu prestolu, kar je kralj Peter naznanil narodu v posebni proklamaciji. Skupščina je vzela odpoved kraljeviča Jurja na znanje. Za prestolonaslednika je proglašen Jurjev mlajši brat kraljevič Aleksander. Ruska vlada je priznala aneksijo Bosne in Hercegovine in tudi Anglija se ne upira več avstrijskim zahtevam. S tem pa je vojna nevarnost tudi pri kraju.

Neuspevajoči otroci

se hitro zboljšajo, ako uživajo SCOTT-ovo emulzijo. Boljšanje se pokaže že pri rabi prve steklenice SCOTT-ove emulzije.

Pristna le s to znamko — z ribičem — kot z jamstvenim znakom SCOTT-ovega ravnanja.

SCOTT-ova emulzija

je sladka kakor crème in jo radi uživajo in lahko prebavljajo. SCOTT-ovo emulzijo priporočajo zdravniki vseh dežel najtopleje.

Cena izvorni steklenici 2 K 50 vin.

Dobiva se v vseh lekarnah.

Književnost.

„Boj za slovensko vseučilišče“ je naslov knjigi, ki jo je izdala te dni „Slovenska dijaška zveza“. Ker je knjiga pisana poljudno in vsakemu razumljivo, dasiravno je temeljito sestavljena, bode gotovo z veseljem in zanimanjem segel po njej vsak zaveden Slovenec in zavedna Slovenka. Trikrat smo že imeli Slovenci svoje vseučilišče, pa ravno tolikokrat smo ga tudi že izgubili. Toda ta naša zahteva ni nikdar potihnila in danes občutimo to svojo potrebo tem občutnejše, ker je postalo življenje v nemških vseučiliščnih mestih za slovenskega dijaka nezno. Neprecenljive koristi bi imelo naše dijaštvo in ves naš narod od lastnega vseučilišča v gospodarskem, kulturnem in socialnem oziru. Spretno zavrača pisatelj vse pomisleke proti trditvam, ki se tu in tam slišijo, da bi bilo za nas vseučilišče brez pomena. Kdor kaj takega trdi, ne ve, kolikega pomena je lastno vseučilišče za narodov napredek. Naši narodni nasprotniki nam ne privoščiijo vseučilišča kot sploh nobenih slovenskih šol, ker vedo, da bi nas potem ne mogli več potnjčevati kot dandanes. Toda v državi vlada dandanes ljudska volja, zato mora zahtevati tudi slovensko vseučilišče v Ljubljani vse naše slovensko ljudstvo in ne morda samo nekaj poslancev. Ves narod se mora zavzeti za to najvažnejše naše kulturno vprašanje! Zato pa naj ne bo nikogar, ki se ne bi poučil iz te knjižice o tem vprašanju! Začne naj se povsod, po vseh društvi in izven društev živahna agitacija. Združi naj se po več fantov, deklet itd. in naj skupno naroče knjigo pri Katoliški Bukvarni v Ljubljani. Plačuje se po položnici Slovenske dijaške zveze, ki se priloži vsaki pošiljati. Stane pa posamezen izvod knjige 50 h, a če se naroči vsaj 10 izvodov skupno, stane en izvod le 30 h, dasi obsega knjiga celih 80 strani. Naj ne bo slovenske hiše, kjer ne bi čitali te lepe in z navdušenjem pisane knjige!

Udom „Slovenske Matice“ v vednost, da je „Zemljevid slovenske zemlje“ v pisavi skoro izdelan in izide najbrže letos. Glasom § 3, al. 2. Matičnih društvenih pravil se plačuje letnina v prvi polovici vsakega leta. Vsak ud, ki se zglašuje kasneje, nego določa gorenji rok, ne more več reflektirati na izdanja tistega leta.

● Jasno glavo!

zdravo spanje, močne živce imamo, kar poznamo osveževalni, bolečine olajšujoči Fellerjev fluid z zn. „Elsa-fluid“. Dvanajstor. za poskušnjo 5 K franko. Naročite pri E. V. Fellerju v Stubici, Elsa trg 67 (Hrvatsko). Marian.

Kaj je novega po svetu.

Za socialni kurz S. K. S. Z. v Ljubljani po Veliki noči je določen kot zadnji rok za priglasitev 3. april. Na to opozarjamo zlasti tiste gospode, ki žele, da se jim oskrbi stanovanje.

Vinsko razstavo in vinski semenj v zvezi z vinsko pokušnjo in premovanjem vin priredi kmetijska podružnica v Novem mestu dne 17., 18.

in 19. aprila. Namen tej prireditvi je, pokazati kako dobra vina se dobe na Dolenjskem in privabiti gostilničarje in vinske trgovce h pokušnji in k nakupu dolenjskega vina. V zvezi z razstavo se priredi premovanje vin, da se na ta način poveča zanimanje pri vinogradnikih kakor tudi pri vinskih kupcih.

Umrli je v Gorici 24. t. m. gosp. monsignor dr. Jožef Gabrielevič, profesor bogoslovja itd. po daljši bolezni v starosti 70 let. Bil je vrl Slovenec in priljubljen znanec tudi pri mnogih koroških tovariših.

Pristaši, zaupniki, širite „Mir“!

Za otroke in odrasle.

Prve avtoritete, domače in tuje, priporočajo otročjo moko „Kufek“ kot najboljšo hrano zoper bruhanje, drisko in črevesne katarje.

Zgubljen.

Temnorjava, dolgodlaka lovska psica z belim gobcem in postrizanimi sprednjimi in zadnjimi tacami se je v četrtek 25. marca popoldne na velikovski cesti od Sinčevasi naprej izgubila. V slučaju, da jo kdo najde, se prosi, da se jo proti odškodnini 20 K odda na c. kr. poštnem uradu v Sinčevasi.

Goriško vinarstvo društvo

vpisana zadruga z omejeno zavezo

v Gorici

ima v svojih zalogah in prodaja

naravna in pristna vina

z Brd, z Vipavskega in Krasa.

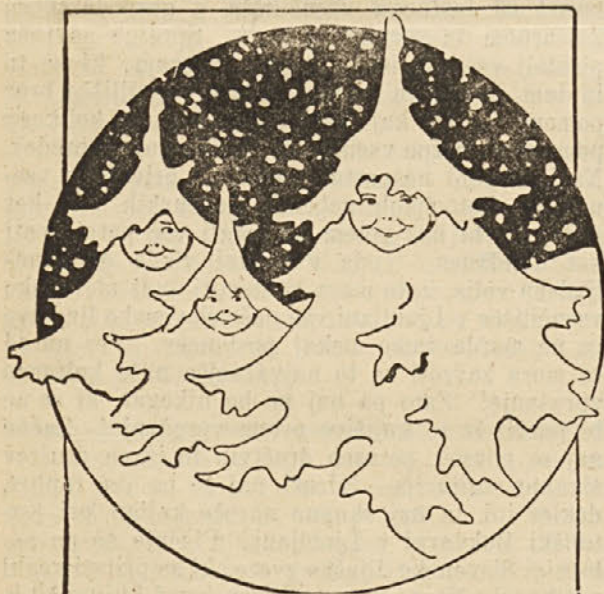
Razpošilja na vse kraje

od 56 litrov dalje.

Vzorci vin pošilja na zahtevo. Cene zmerne, pošteba točna in realna.

Sedež društva:

Gorica, ulica sv. Antona št. 7.

Snežnobelo

pere

Schicht-OVO
milo

Pristno edino le z znamko „jelen“ in imenom „Schicht“.

Velika zaloga najboljšega

istrijskega vina,

iz najboljših, že izza rimskih časov slavnih rimskih goric med Isolo in Piranom, prodaja po najnižji ceni od 56 litrov naprej

Anton Rebec,

posestnik in vinski trgovec, Št. Peter na Krasu.

Pozor! Slovensko podjetje! Pozor!

Slavnemu občinstvu se priporoča dne 11. febr. 1909 na novo otvorjena velika manufakturna trgovina

Franc Souvan sin

v stari Souvanovi hiši na Mesinem trgu št. 22 v Ljubljani

Esence

za takojšnjo sigurno narejanje vseh opojnih pijač, finih namiznih likerov in specialitet pošiljam v brilantni kakovosti. Poleg tega ponujam

ocetove esence 80% kem. čiste, za narejanje hudega jesiha. Recepte in plakate se priloži zastoj. Cenike pošiljam franco.

Karol Filip Pollak, tovarna esence, Praga, Marijine ulice 8.

(Solidni, strokovni zastopniki se iščejo.)

Najboljši češki vir za dobavo.

Ceno posteljno perje!

1 kg sivega, izpukanega perja 2 K, boljsega 2 K 40 vin.; polbelega 2 K 80 vin.; belega 4 K, belega puhastega 5 K 10 vin.; 1 kg najfinejšega, snežno-belega, izpukanega 6 K 40 vin., 8 K; 1 kg sivega puha 6 K, 7 K, 1 belega, finega 10 K; najfinejšega prsnega puha 12 K. Ako se kupi 5 kg, postnine prosto.

Izgotovljene postelje iz gostonitkastega rdečega, višnjevega, belega ali rumenega nankina, dobro napolnjene, tuhnja, 180 cm dolga, 116 cm široka, z dvema blazinama, vsaka 80 cm dolga, 58 cm široka, napolnjena z novim, sivim, zelo trpežnim puhastim perjem 16 K; napolnjen 20 K, puh 24 K; posamezne tuhnje 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; blazine 3 K, 3 K 50 vin., 4 K. Pošiljam po postnem povzetju od 12 K dalje postnine prosto. Dovoljeno je zamenjati ali vrniti, ako se plača postnina; če blago ne ugaja, se denar povrne. **S. Benisch, Deschenitz, št. 794 (Česko).**

Centik brezplačno in postnine prosto.

Patentirane, same ob sebi delujoče škropilnice „Syphonia“

za vinograde in hmeljnike

za zatiranje sadnih škodljivcev, proti bolezni na perju, za odpravo predenca in divje sorčice itd.

Same ob sebi delujoče, nosljive in prevozljive brizgalnice

za 10, 15, 60 in 100 litrov tekočine, s pripravo za mešanje na petrolej ali brez nje. Zahtevajte podobo in opis, katere vam pošlje

Ph. Mayfarth & Co.

tvornice strojev, specialna tvornica vinskih stiskalnic in strojev za izkoriščanje sadja.

Odlikovana z nad 620 zlatimi in srebrnimi medaljami.

DUNAJ, II./1, Taborstrasse št. 71.

Natančni ilustrovani ceniki zastoj.

Zastopniki in preprodajalci se iščejo.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Akcijski kapital K 2.000.000.

Denarne vloge obrestujemo po

4 1/2%

od dne vloge do dne vzdiga.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjava in eskomptuje

izzrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavejce.

Eskompt in inkasso menic. — Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnica v Spljetu.

Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobiček 300.000 frankov. Na mesečno vplačevanje po K 8.— za komad.

Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve žrebanji na leto. Glavni dobiček K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10.— za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.